

Geheugen van de beweging

Workshops van Javier Vaquaro

Written by Saskia de Haas

In het najaar van 2022 bezochten twee choreografen Nederland in het kader van Performing Gender – Dancing in your shoes, medegefinancierd door het Creative Europe Programme van de Europese Unie. DansBrabant en Theaterfestival Boulevard zijn enige twee Nederlandse organisaties van de 10 die deelnemen aan dit project. Gedurende 2 jaar werken verschillende choreografen samen met mensen uit de lokale gemeenschappen (communities). Dat zijn een groep vrouwen uit diverse wijken van Tilburg en een groep mensen met Indische en Molukse roots uit 's-Hertogenbosch en omgeving.

[\[link naar meer info\]](#)

Van 16 – 20 november werkte Javier Vaquero met de communities in 's-Hertogenbosch en Tilburg en van 7 – 11 december was het de beurt aan Vita Osojnik.

Javier werkt in Madrid met de lokale gemeenschap van Paso a 2 - Certamen Coreogràfico de Madrid. Vita werkt in Ljubljana samen met de gemeenschap van City of Women - Association for the Promotion of Women in Culture. Beide residenties werden door beide groepen met veel positiviteit, kracht en plezier ontvangen.

Een reconstructie van de workshop gebaseerd op interviews. Het is daarom mogelijk dat de volgorde niet helemaal klopt. Herinneringen kunnen met elkaar verweven zijn.

Club SoDa

Een kleine groep van Tilburgs vrouwen, van alle leeftijden, met verschillende lichamen, lopen kriskras door de studio van Club SoDa. Hun ogen raken objecten in de ruimte: een lamp, een gordijn, een stoel.

Dit is de eerste workshop van de twee, gegeven door de Spaanse choreograaf Javier Vaquaro.

Na de opwarming worden de vrouwen gevraagd om zichzelf in stilstaande beelden te veranderen. Ze boetseerden zichzelf in allerlei posities en personages. In enkele minuten is de ruimte gevuld met koningen, koninginnen, boeren, moeders en ridders. Hoe voelt het om in deze houding te staan?

Welke associaties krijg je erbij? Welke herinneringen roept het op?

Uiteindelijk kiezen ze allemaal een van de herinneren om verder uit te spelen met het lichaam, in beweging, zonder woorden.

De tweede dag worden de vrouwen gevraagd om opnieuw de ruimte te onderzoeken, alleen dit keer met de ogen dicht. Waar ze de eerste dag de objecten met hun ogen raakten, doen ze dat nu met hun handen.

Vandaag zoeken ze verder naar bewegingsherinneringen. Javier deelt post-it's uit, waar ze die herinneringen op kunnen schrijven. "Welke bewegingen maakte je regelmatig in de periode van nul tot tien jaar, van tien tot twintig jaar en van twintig tot dertig jaar?"

Iedereen kiest de drie belangrijkste bewegingen en maken daar stilstaande beelden van.

Felmy vertelt dat het heel bevrijdend is om op een andere manier met herinneringen om te gaan. We zijn gewend om herinneringen op te slaan in beelden en verhalen. Soms in geuren. Soms in geluiden.

Maar herinneringen zitten blijkbaar ook opgeslagen in bewegingen.

Pand18

De eerste kennismaking met de Indische en Molukse community uit 's-Hertogenbosch is warm en luid. De deelnemers verwelkomen Javier met enthousiasme. Ze doen hem denken aan de Spaanse energie... Voordat ze beginnen, deelt hij briefjes uit waar ze hun verwachtingen op mogen schrijven. "Storytelling through dance, having fun, feeling free and good," schrijft Aantje. Zij is een van de deelnemers van de Bossche club.

De opdracht rondom de kennismaking is anders dan normaal. In tweetallen introduceren ze zichzelf als de ander. Een voorbeeld: Nina en Aantje zijn een duo. Nina introduceert zichzelf als Aantje en Aantje als Nina. Zowel in woorden, in gezichtsuitdrukking als houding transformeren ze in de ander. Iedereen in de groep wordt uitgedaagd.

Een andere scene: lichtstralen flitsten uit ieders vingers, gevolgd door lichtstralen uit de ogen, de ellebogen, die knieën en het staartbeen. Met deze lichtstralen tekenen ze en schrijven ze herinneringen in de lucht. Onopgemerkt verandert de opdracht in een gelaagde choreografie.

Een ander moment is de spiegelopdracht. In tweetallen staan de deelnemers tegenover elkaar. Niemand is de leider, niemand de volger. Samen bewegen ze als een. Tegenover elkaar is nog te doen, maar naast elkaar is voor de meesten iets moeilijker. Behalve voor Meneer Middel en Aantje, omdat zij beiden QiQong ervaring hebben.

De workshop eindigt met een dans. Elke hoek van de ruimte heeft een ander thema, zoals disco, volk, experimenteel en klassiek. Iedereen danst uitbundig.

Net als de Tilburgse gemeenschap heeft deze groep twee dagen gewerkt aan stilstaande beelden, herinneringen en identiteit.

Samen

De laatste dag van de workshopreeks komen beide groepen samen in de studio van Boulevard in 's-Hertogenbosch. Als Javier de muziek aan doet verschijnen glimlachen op gezichten. "De sfeer die hij creëert is zo fijn!" zegt iemand.

Omdat de beide communities elkaar nog niet goed kennen, gooit Javier een appel en banaan in de groep. Iedereen staat in een cirkel. Als iemand de appel in zijn handen heeft, loopt hij dwars door het midden van de cirkel naar een persoon, zegt zijn eigen naam en geeft de appel aan die persoon. Als iemand de banaan in zijn handen heeft, loopt die persoon door het midden van de cirkel naar een persoon waar die de naam van weet en spreekt die hardop uit. Dit veroorzaakt eerst wat verwarring, maar aan het einde kent bijna iedereen elkaars naam.

Vandaag werkt Javier verder rondom het thema 'identiteit'. Iedereen staat stil op de vloer. Een iemand loopt naar een punt in de ruimte, steekt zijn hand in de lucht en benoemt hoe hij zichzelf identificeert. 'Ik ben een vrouw', 'Ik ben Indo', 'Ik ben moeder', 'Ik ben jong'. Als iemand zich hiermee kan identificeren komt hij achter, of naast die persoon te staan. Soms ontstaan er grote groepen, soms kleine groepjes en een enkele keer blijft iemand alleen achter.

Aan het einde van deze sessie plakt Javier drie post-it's op de vloer met de woorden 'race', 'sexuality' en 'gender'. Alle participanten mogen de bewegingsherinneringen die ze tijdens de tweede workshop hadden gekozen in een categorie plaatsen. Waar past de herinnering van beweging in? Daarna hebben ze per categorie de bewegingen getoond in een korte performance die begint in een stilstaand beeld en vanuit daar doorvloeiende in bewegingen vanuit slow motion.

Dankzij deze workshop heeft Felmy een duidelijker beeld over wat hen als Tilburgse gemeenschap verbindt. Ze is benieuwd wat volgt en ze denkt dat het interessant kan zijn om meer gender-specifiek te denken.

Aantjes verwachtingen zijn uitgekomen. Ze heeft veel gelachen, voelde zich vrij en had plezier. Ze vond het fijn dat het niet alleen maar over het Indische verleden ging, maar ook over henzelf. Over hun eigen identiteiten, naast hun gemeenschappelijke. En naast al het lachen en het plezier,

ontstonden er mooie en waardevolle momenten op de vloer. Momenten die hun lichamen hopelijk zullen opslaan in het geheugen van de beweging.